

פשעי שנאה - סוגים ועונשים

פשעי שנאה היו קיימים משחר ההיסטוריה והיוו גורם חשוב בעיצובה. פשעי שנאה לובשים צורות רבות ומגוונות: החל מאלימות מילולית, אלימות פיזית ונדזליזם והצתות, ועד הסתה לגזענות. על מנת שמעשה מסוים ייחשב לעבירת שנאה יש להוכיח שהוא נעשה ממניע גזענות או עוינות כלפי ציבור בשל השתייכות דתית, מוצא עדתי או נטייה מינית. עבירות שהמניע להן הוא שנאה יביאו להכפלת העונש הקבוע לאותה עבירה או עד עשר שנות מאסר. עו"ד אסף דוק מסביר אודות יסודות עבירות השנאה ומרכיביהן, העונשים הקבועים בצידן תוך סקירת פסקי דין בתחום.

פשע השנאה נתפס כחמור יותר מפשעים אחרים מפאת הקשרו לסטטוס שיוכי ולסטראוטיפיים גזעניים. לרוב קורבנות פשעי השנאה יהיו מיעוטים דתיים ואתניים, מוגבלים נפשית ופיזית ולהט"בים. כאמור, פשעי שנאה יכולים לכלול אלימות מילולית ופיזית, ונדזליזם, [הסתה לגזענות](#), ואף רצח. תופעת פשעי השנאה איננה חדשה ולמעשה התקיימה משחר ההיסטוריה. דוגמאות ידועות הן שואת העם היהודי כמו גם רדיפת העם היהודי בימי הביניים ובעת העתיקה. מחקר שנעשה בארצות הברית מצא כי דעות קדומות על בסיס גזע ונטייה מינית הם הגורמים העיקריים למרבית פשעי השנאה.

מהם מאפייניו של פשע השנאה?

לפי מחקרים פשעי השנאה מאופיינים בהפעלת אלימות באופן גבוה מהרגיל, בהרס ובונדליזם ביחס לפשעים אלימים שמקורם על בסיס אישי. בפשעי שנאה כמחצית מהקורבנות נפגעים פיזית ונזקקים לאשפוז פי שלושה יותר מאשר קורבנות של פשעים אחרים. קורבנות פשעי השנאה יהיו לרוב בני מיעוטים דתיים ואתניים, לסביות, הומואים וטרנסג'נדרים וכן אנשים עם מוגבלות נפשית או מוגבלות פיזית. בארצות הברית לדוגמה, הקורבנות השכיחים ביותר של עבירת פשע השנאה הם קבוצת האפרו-האמריקאים שנחשבת לקבוצת המיעוט הגדולה ביותר.

לרוב פשעי השנאה מבוצעים בידי נעדרי עבר פלילי שלא משויכים לארגוני גזענות או שנאה ממוסדים. לרוב העבריינים מאוימים מפני קבוצת המיעוט ומאמינים כי מצוקתם נגרמה בגללם. העבריינים לרוב לא יהיו סובלניים כלפי דעות ועמדות שונות משלהם ולרוב הגיעו מבית בו אווירה גזענית הייתה מקובלת.

פשע שנאה נבדל בחומרתו מפשעים אחרים כיוון שלרוב הוא מלבה יחסים עכורים בין מגזרים שונים בחברה. לרוב קורבנות פשעי השנאה יחוו מצוקה נפשית גדולה יותר כמו דיכאון, חרדה והפרעת דחק פוסט-טראומטית מאשר קורבנות של פשעים אחרים.

מהם הגורמים לעבירות השנאה?

חוסר וודאות כלכלית, עוני, דו-שיח והטפות מעוררי שנאה בעצרות דתיות, פוליטיות ואף באמצעי התקשורת, שפה המכלילה קודים גזעיים וקיומם של סטראוטיפיים גזעניים בתכנית טלוויזיה ובסרטי קולנוע עשויים להוביל לפעולות פליליות על ידי יחידים שמוכוונים על ידי דעות קדומות ושנאה. אקלים חברתי של שנאה כלפי קבוצת מיעוט עלול להוביל לגל של פשעי שנאה באופן פיזי ומילולי.

יסודות עבירות ממניע גזענות או עוינות כלפי הציבור - סעיף 144 לחוק העונשין

עבירות שנאה נמצאות תחת סימן א'2 בפרק ח' בחוק העונשין הנוגעות לפגיעות בסדרי המשטר והחברה. סעיף 144(א) מפרט אודות עבירות ממניע גזענות או עוינות כלפי ציבור **כנסיבה מחמירה** וקובע שבכדי שתיחשב העבירה הרלוונטית לפשע שנאה, יש להוכיח את התקיימות כלל רכיבי העבירה הרלוונטית כפי הגדרתה, ובנוסף יש להוכיח **כוונה מיוחדת** ביחס למניע של גזענות או עוינות כלפי ציבור בשל דת, השתייכות דתית, מוצא עדתי, נטייה מינית או השתייכות לציבור העובדים הזרים.

סעיף 144(ב) מגדיר "**עבירה**" כך: עבירה נגד הגוף, החירות או הרכוש, עבירה של איומים או סחיטה; עבירות של בריונות ותקלות לציבור ושל מטרדים הכלולים בסימנים ט' ו"א בפרק זה, ועבירה בשירות הציבור וכלפיו הכלולה בפרט ט' סימן ד', הכל למעט עבירה שהעונש שנקבע לה הוא מאסר עשר שנים ומעלה

סימן א'1 מגדיר "**גזענות**" - כרדיפה, עוינות, אלימות, גילוי איבה, ביזוי, השפלה או גרימת מדנים כלפי ציבור או חלקים של האוכלוסייה בשל צבע או השתייכות לגזע או למוצא לאומי-אתני.

יודגש, כי פשע שנאה ייחשב ככזה רק במידה והתביעה תצליח להוכיח את יסודות העבירה הרלוונטית בצירוף כוונה מיוחדת כאמור. כמו כן, לא ניתן לגבש את יסודות עבירת השנאה באמצעות [הלכת הצפיות](#).

מהו העונש על פשע שנאה?

דינו של אדם המבצע עבירה מתוך מניע של גזענות או עוינות כלפי ציבור הוא **כפל העונש הקבוע לאותה עבירה** או **10 שנות מאסר**, הכל לפי העונש הקל יותר.

פשעי שנאה בראי הפסיקה

תושב קריית אתא הורשע בהחזקת סכין ממניע גזעני ובניסיון לרצח

בתיק פלילי 329-11-15 - הוחלט להרשיע את הנאשם בעבירת ניסיון רצח והחזקת סכין ממניע גזעני. על רקע אירועי טרור שפקדו את מדינת ישראל באוקטובר 2015, החליט הנאשם לנקום באדם ממוצא ערבי ובכך גם לעודד אחרים לבצע מעשי נקם דומים. הנאשם הצטייד בסכין יפנית, סכין מטבח ובפטיש בסמוך לשעה אחת-עשרה בבוקר בתאריך ה-13 לאוקטובר לאותה שנה, ונסע לכיוון מרכז קריית אתא במטרה להמית אדם ממוצא ערבי. הנאשם החביא את הסכין בשרוול חולצתו ויצא ממכוניתו. בתחילה איתר אדם שהלך ברחוב שסבר שהוא ממוצא ערבי. הנאשם האט את הליכתו בכדי שיוכל לדקור אותו אומנם אז נכנס אותו אדם לסניף בנק במקום. הנאשם המתין לצאתו אך לאחר זמן קצר החליט לעזוב. בהמשך, נסע הנאשם לכיוון סופר שנמצא במתחם איקאה בעיר כיוון שסבר שמרבית מהעובדים בו הם ממוצא ערבי. בסביבות השעה שתיים-עשרה בצהריים, נכנס הנאשם לסופר כשבשרוול חולצתו מוחבאת סכין המטבח והסכין היפנית מוחזקת במכנסיו. הנאשם הבחין במתלונן שסידר מוצרי מזון קפואים ועמד בכדי לבחון את מראהו. הנאשם החליט לדקור אותו ובכך לגרום למותו לאחר שהשתכנע כי הוא ממוצא ערבי. הנאשם הגיח מאחורי המתלונן ודקר אותו באזור המותן מספר פעמים, באזור הכתף והגב התחתון במטרה לגרום למותו. הנאשם החל לרדוף אחריו לאחר שניסה לברוח. במהלך המרדף נתקל המתלונן בעובד אחד בסופר לעברו הניף את הסכין בתנועת איום תוך שהוא ממשיך במרדף אחר המתלונן. באיזה שהוא שלב, הצליח המתלונן לחסום את דרכו של הנאשם באמצעות עגלת סחורה. משלא הצליח להגיע אליו נמלט מן המקום. מעשי הנאשם גרמו למתלונן פצעים רבים ביניהם שבר בצלע, פגיעה בחזה, פצעים שטחיים בגב ועוד. לנאשם יוחסו בכתב האישום שתי עבירות של ניסיון רצח ועבירה לפי סעיף 186(א) ו-144 לחוק העונשין של החזקת סכין ממניע גזעני.

לטענת הנאשם, בשני האירועים דן היה הוא בעת המעשים במצב נפשי של אי-שפיות ולכן טוען להגנת אי שפיות בהתאם לסעיף 34 לחוק העונשין תוך הסבר כי פעולותיו אינן עולות לכדי עבירה וכי לא הייתה לו כוונה להמית בשני האירועים.

פרופסור לוי בדק את הנאשם כחודשיים לאחר האירוע ופירט במסקנותיו כי הנאשם היה בסערת נפש תוך מחשבות שווא של גדלות וליקוי ביכולת הריסון והשיפוט. אומנם בדיון הוחלט כי סערת נפש איננה הגדרה למחלת נפש הפוגעת ברוחו או בכושרו השכלי. ייתכן כי הפיגועים הרבים שהתחרשו במהלך חודש אוקטובר לאותה שנה עוררו בקרב הנאשם תחושות חרדה כאלה ואחרות אך לא מדובר במחלה נפשית ולכן טענת הגנת אי השפיות לא מתקיימת. זאת ועוד, פרופסור לוי ציין כי הנאשם סובל ממחשבות שווא של גדלות, אומנם מחשבות אלו בלבד אינן מלמדות על מצב פסיכטי. טענה זו לא התקבלה בבית המשפט מכמה סיבות. ראשית, לנאשם אין תיעוד רפואי טרם האירוע בנוגע לבעיות נפשיות. כמו כן, בני משפחתו לא יכלו להעיד כי הנאשם סבר טרם האירוע כי הוא נמצא בשליחות או כי הוא המשיח. שנית, בגרסאות הנאשם בחקירתו מיד לאחר האירועים אין זכר לדברים כאמור כי הוא ראוי להיות משיח וכיוצא בזה אלא הסביר כי הוא נכנס למצב נפשי קשה בעקבות המצב הביטחוני וחש תסכול. תיאוריו אינם מלמדים כי חשב שהוא

המשיח או האל ולכן אינן מצביעות על מחשבות שווא של גדלות אלא מחקירותיו עולה כי המניע למעשיו היה רצון לתגובה הולמת ובנקם לאירועי הטרור. בנוסף לאמור, מעשיו של הנאשם תועדו במצלמות האבטחה של הסופר, אשר אינן מעלות ספק בנוגע לאירוע. הנאשם הודה בכך אומנם לטענתו לא הייתה בקרבו כוונה להמית אלא לפגוע באדם ממוצא ערבי באופן כללי. בדיון בהכרעת הדין נקבע כי טענה זו אינה אמינה ולא מתיישבת עם מעשיו בפועל וכן סותרת את הדברים שאמר בחקירתו, שם הודה כי רצה שהמתלונן ימות. לאחר דיון בכלל הראיות, הוחלט להרשיע את הנאשם בעבירה של החזקת סכין ממניע גזעני ובעבירה אחת של ניסיון לרצח.

28 ו-25 חודשי מאסר בפועל לשלושה תושבי ג'נין שתכננו פיגוע דקירה בעפולה

בתיק פלילי חמור 46412-12-15 - שלושה נאשמים תושבי ג'נין, שני קטינים שהיו בעת ביצוע העבירות בני 17 ובגיר אחד, נכנסו לישראל בתחילת חודש דצמבר בשנת 2015 שלא כדין לאחר שקשרו קשר לביצוע פיגוע בעיר עפולה. תכניתם סוכלה טרם ביצעו את זממם. בתחילת חודש דצמבר באותה שנה, הנאשמים החליטו להגיע לעפולה ולרצוח בדקירות סכין יהודים וזאת לאחר שהוצפו בתחושות זעם בעקבות תכנית בה הראו חיילים יהודים בירושלים מתעמתים עם נשים מוסלמיות. נאשם 2 רכש עבור שני הנאשמים האחרים ועבורו שלושה סכנים מאום אלפחם לצורך מימוש הפיגוע. השלושה עלו על אוטובוס לעפולה כשהם מחזיקים את הסכנים מתחת לבגדיהם. הם הגיעו לעיר בשעות הערב ושוטטו ברחובות במטרה לאתר יהודי כיעד לפיגוע. שתי אזרחיות התקשרו למשטרה ודיווחו עליהם לאחר שהבחינו בהתנהגות חשודה מצדם. בהמשך שני שוטרים איתרו את הנאשמים שהשיבו לשאלתם מה מעשיהם בעיר, כי הם מחפשים תחנת אוטובוס בכדי לחזור לעיר מגוריהם. השוטרים כיוונו את שלושת הנאשמים לתחנת האוטובוס הקרובה, אומנם הללו החלו ללכת לכיוון אחר. תוך כדי הליכה נאשמים 2 ו-3 השליכו את הסכנים במטרה להכשיל את ההליך המשפטי והחקירה. בעקבות מעשיהם עצרו אותם השוטרים. בדרכם לתחנת המשטרה נאשם 1 השליך בתוך הניידת את הסכין שהייתה ברשותו בכדי להכשיל את ההליך השיפוטי והחקירה. הנאשמים הודו בעבירה של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) יחד עם סעיף 144' לחוק העונשין, בעבירה של החזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186(א) יחד עם סעיף 144' לחוק העונשין, בכניסה לישראל שלא כדין ובשיבוש מהלכי משפט.

שירות המבחן פירט כי נאשם 1 תיאר תחושות אכזבה וחרטה על מעשיו, עליהם נטל אחריות מלאה. הנאשם כבן 19, נאלץ לסייע לפרנסת המשפחה לאחר מות אביו. לטענתו, הוא נכנס לישראל בליווי חבריו במטרה לעבוד. אומנם לאור האירועים שהתרחשו באותה תקופה החליטו לבצע פיגוע אך התחרטו והחליטו לחזור לעירם. להערכת שירות המבחן הנאשם חש תחושות תסכול רבות עקב הפער בין תפקדו בפועל לבין הציפייה ממנו למלא לאחר מות אביו תפקיד הורי. כמו כן ניתנה הערכה כי ייתכן שיבצע בעתיד עבירות דומות. נאשם 2 מגיע ממשפחה נורמטיבית אומנם במלחמה ביתם נהרס ונבנה מחדש. מצבם הכלכלי איננו טוב והוא נאלץ לאחר 10 שנות לימוד לסייע לפרנסת המשפחה. לטענת הנאשם הוא הגיע לישראל בכדי לעבוד אומנם חש בתחושות כעס וזעם על מדיניות הצבא כנגד אזרחים פלסטינאים ולכן חשב על פעולות נקמה אומנם בסמוך לזירת העבירה חזר בו ולא העז לבצע את שתכנן. הנאשם לקח אחריות על מעשיו וטען כי הושפע מתכנים ומסרים שהועברו ברשת האינטרנט והטלוויזיה. מכיוון שהקטין הוא תושב הרשות הפלסטינית, שירות המבחן לנוער לא בא עם המלצה טיפולית כיוון שיכולתו להציע דרכי טיפול מוגבלת. נאשם 3, גם הוא קטין, מגיע ממשפחה עם מערכת יחסים תקינה אך מצבם הכלכלי עגום. אמו הביעה פליאה על מעורבותו בעבירות שכן הוא תואר כנער ממושמע ושקט. שירות המבחן התרשם כי הוא מביע חרטה אך התקשה לגבש הערכות בנוגע למעורבותו בעבירות כיוון שסירב לדבר, היה בעל אוצר מילים דל והסתגר בעצמו. שירות המבחן לא בא עם המלצה טיפולית כיוון שהוא תושב הרשות הפלסטינית אומנם המליץ להתחשב בקטנותו, בעובדה כי מדובר בעבירה ראשונה ובהשלכות על התפתחותו הרגשית והאישית בעקבות שהייה ממושכת בכלא.

בדיון בהכרעת הדין נקבע כי מעורבותם של קטינים וצעירים בפיגועי דקירה הינה תופעה מסוכנת וכי לא ניתן להתעלם מגל אירועי הטרור שמבוצעים על ידי יחידים ועל אובדן החיים שמשלמת החברה כמו גם בפגיעה בתחושת הביטחון של אזרחי המדינה. על כן בגזירת העונשים יש לתת משקל להתרעת היחיד והרבים. כמו כן, למרות שנאשמים 2 ו-3 הם קטינים, הוחלט להרשיעם ולהשית עליהם עונשים ששקפו את חומרת מעשיהם. לבסוף הוחלט להטיל 28 חודשי מאסר בפועל על נאשם 1 ו-25 חודשי מאסר בפועל על נאשמים 2 ו-3.

זמנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין פשע שנאה?

אתה זקוק לעורך דין פלילי מנוסה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך, בין אם זה בחקירה המשטרית ובין אם זה בכותלי בית המשפט, שכן המדובר בעבירה פלילית שתוצאתה יכולה להיות חמורה מאוד הכוללת כאפשרות סבירה לחלוטין גם שהייה מאחורי סורג ובריח לתקופה ממושכת. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לנאשמים המואשמים בעבירות ממניע גזענות או עוינות כלפי הציבור מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה ונלקחת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין פשע שנאה פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}